

**THE PHILOSOPHY OF MODERN EDUCATION.
MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES
AND METHODS**

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-259-3-25>

VALUES OF MODERN UKRAINIAN SCHOOL

ЦІННОСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Voronina H. L.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer of the Methodology of
Education and Personality
Development Kharkov Academy of
Postgraduate Education
Kharkov, Ukraine*

Вороніна Г. Л.

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри
виховання та розвитку особистості
Харківська академія післядипломної
освіти
м. Харків, Україна*

Churkina V. H.

*Candidate of Art History,
Assistant Professor of the Department
Education and Personal Development
Kharkov Academy of Postgraduate
Education
Kharkov, Ukraine*

Чуркіна В. Г.

*кандидат мистецтвознавства,
магістр менеджменту,
кафедри виховання та розвитку
особистості Харківської академії
післядипломної освіти
м. Харків, Україна*

Виклики сучасного світу довели неможливість розвитку справжнього цивілізованого суспільства без формування громадянсько-правових, духовно-моральних, культурно-етнічних та загальнолюдських цінностей. У наш час кризи духовності та людяності актуалізується формування особистості, здатної до самостійного й відповідального вибору ціннісних орієнтирів. Невипадково Нова українська школа наголошує на значущості виховання на цінностях поваги до прав людини, демократії, підтримки добрих ідей [3, с. 19–20]. Виступаючи рушійною силою розвитку найважливіших філософських ідей, цінності відіграють роль методологічного підґрунтя у вихованні молоді. Стрижнем цілісної виховної системи, за визначенням Г. Сороки, є цілеспрямоване формування ціннісно-смыслового ядра, структура

якого вміщує сукупність значимих цінностей для суб'єктів виховної системи; цілі виховання; принципи виховання; зміст життєдіяльності виховної системи; методики діагностики й оцінки результатів роботи виховної системи [6].

Через такі фундаментальні цінності, як людина, Батьківщина, земля, сім'я, праця, знання, у закладі освіти реалізується основне завдання духовно-морального виховання, що полягає в ідеї формування громадянськості особистості. Як бачимо, цінності в освіті складають наочний набір внутрішніх щоденних принципів, які допоможуть особистості в дорослому житті не лише обрати професію, знайти своє покликання, але й реалізувати творчий потенціал, стати гідним громадянином, сім'янином тощо.

Морально-етичні та суспільні інтереси генерують цінності як фундамент освіти та спрямовують їх як на формування людини, так і суспільства. Без сумніву, зміст виховання й розвитку відповідає, за О.Вишневським, «духовному полю» суспільства [1]. У зв'язку з цим концептуальні засади організації освітнього процесу в контексті духовно-морального виховання учнів та учениць продукуються в таких напрямках:

– реалізація освітнього процесу базується на вихованні загальнолюдських цінностей;

– спрямованість на розвиток готовності до духовного розвитку, морального самовдосконалення, самооцінки, розуміння сенсу життя;

– здатність до реалізації творчого потенціалу в духовній і предметно-продуктивній діяльності на основі розвитку ціннісного ставлення до людей, спілкування, сім'ї, культури та релігії свого народу;

– спілкування як цінність, як складний багатоплановий процес встановлення й розвитку контактів між людьми, що формується на основі потреби спільної діяльності та спирається на такі функції: комунікація (обмін інформацією), інтеракція (обмін діями) і соціальна перцепція (сприйняття і розуміння партнера);

– сім'я – культивована в суспільстві сукупність уявлень, що впливає на вибір цілей, способів організації життєдіяльності і взаємодії між родичами.

Як зазначає І. Бех, моральні цінності є інтегративним, стрижневим утворенням у ціннісному ставленні людини до себе та інших, ознаками якого є спрямованість на прояв в учнів власної гідності, поваги до інших та відповідальності за вчинки у своєму житті, готовність здійснювати моральний вибір та керуватися ним у повсякденній діяльності й спілкуванні [5, с. 12].

У педагогічній діяльності, спрямованій на реалізацію ціннісного підходу, важливим є питання типології або класифікації. Сучасна наука пропонує різні критерії для класифікації цінностей: за об'єктом засвоєння (матеріальні, морально-духовні); за метою засвоєння (егоїстичні, альтруїстичні); за рівнем узагальненості (конкретні, абстрактні); за способом вияву (ситуативні, стійкі); за роллю в діяльності людини (термінальні, інструментальні); за змістом діяльності (пізнавальні, предметно-перетворювальні, творчі, естетичні, наукові, релігійні тощо); за приналежністю (особистісні, групові колективні, суспільні, загальнонародні (національні), загальнолюдські) [4].

Найпростішим обґрунтуванням типології є конкретний предметний зміст цінностей, оскільки у всіх сферах життєдіяльності цінності впливають на поведінку людей. За цим критерієм розрізняють цінності соціальні, культурні, економічні, політичні, духовні тощо.

Важливим соціокультурним критерієм типології цінностей є співвідношення їх із певним типом цивілізації, де виникла ця цінність [7]. Під цим культурно-генетичним кутом зору розрізняють:

- традиційні цінності або цінності суспільств традиційного типу, орієнтованих на збереження та відтворення цілей і норм життя, які склалися вже давно;
- сучасні цінності, або цінності суспільств типу *modernity*, орієнтованих на інновації та прогрес у досягненні раціональних цілей;
- загальнолюдські цінності, властиві як традиційним, так і су-часним суспільствам.

Природу цінностей виховання й розвитку розкриває в своїх працях О. Вишневський та підкреслює на залежність між системою цінностей, стратегією та методами. Цінності характеризують зміст виховання, а стратегія та методи – мету, спрямовану на прищеплення молоді віри в прийняті цінності. Наприклад, Концепція «Нова українська школа» визначає такі категорії цінностей та їх складники: загальнолюдські, морально-етичні цінності (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей), соціально-політичні (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність) [2, с. 19].

Аналізуючи природу цінностей, Расс Гарріс, всесвітньо відомий інструктор з терапії прийняття та зобов'язань (АСТ), автор книги з самопомоги, заснованої на АСТ «The Happiness Trap», доводить, що цінності є бажаннями нашого серця щодо того, як ми хочемо взаємодіяти зі світом, з іншими людьми та із собою. Цінності – це «обрані

характеристики постійних дій» (desired global qualities of ongoing action), а цінності любові та турботи допомагають визначати життєві пріоритети особистості [8].

Наголошуючи на ідеї гуманістичної парадигми виховання, що полягає в ставленні до людини як до найвищої цінності, переорієнтації на особистісну спрямованість, створенні умов, що забезпечують її вільний саморозвиток, збереження своєї індивідуальності, входження в соціум та активну життєву позицію соціальноціннісного спрямування, О. Вишневський пропонує кодекс цінностей сучасного українського виховання і розвитку. Цінності виховання складають абсолютні (вічні) цінності, основні національні цінності, основні громадянські цінності та цінності сімейного життя; цінності розвитку – цінності життєспрямованості і мотивації життєдіяльності, цінності сфери усвідомлення змісту, мети і процесу діяльності; цінності реалізації процесу діяльності та цінності, репрезентовані індивідуальними якостями суб'єкта діяльності. Зважаючи на це, науковець підкреслює, що обов'язок виховника – наблизити цінності до дитини, подавши їх у прийнятній для неї формі, розвивати їх у її свідомості та сприяти їх інтеріоризації, щоб вони ставали ядром її світогляду.

Як бачимо, розмаїття аксіологічних класифікацій свідчить про важливість питання класифікації цінностей. Гармонізуючи діяльність держави, суспільства й особистості в системі освіти, саме цінності зумовлюють вирішальну позицію педагога та спонукають до визначення інших підпорядкованих концептуальних положень й певних стратегій дій щодо вибору змісту, принципів, методів, форм, засобів вироблення цілісної моделі виховної системи закладу освіти.

Література:

1. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Видання друге, доопрацьоване і доповнене. Дрогобич. Коло, 2006.

2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/-laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Концепція «Нова українська школа». URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>.

4. Матяж С. В., Березянська А. О. Класифікація цінностей та ціннісних орієнтацій особистості. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2020/08/Npchdusoc_2013_225_213_7.pdf

5. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей: Київ, 2018. 40с.

6. Сорока Г. І. Сучасні виховні системи та технології: навчальнометодичний посібник для керівників шкіл, вчителів, класних керівників, вихователів, слухачів ПЮ. Харків, 2002. – 128 с. .

7. Удод О. Аксіологічний (ціннісний) підхід у методології та методиці історії. URL: <http://sites.znu.edu.ua/historySciWorks/11/udod.pdf>

8. Harris, R. (2009). ACT Made Simple: An Easy-To-Read Primer on Acceptance and Commitment Therapy. Oakland, CA: New Harbinger.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-259-3-26>

REVISION OF APPROACHES TO FOREIGN LANGUAGE LEARNING OF DEAF CHILDREN IN UKRAINE

Zamsha A. V.

Doctor of Philosophy,

*Lecturer of Department of Special and Inclusive Education
Sumy State Pedagogical University Named After A.S. Makarenko
Kyiv, Ukraine*

The problem of including a foreign language component in the standard of education for deaf children in Ukraine has been discussed since 2014. The beginning of the discussion was related to the change in the status of the subject 'Foreign language' in special schools for the deaf, because until 2014 this subject could be studied exclusively as an elective by the deaf, and since 2014 it has become essential.

The analysis of educational programs of Ukrainian special schools until 2014 confirms that 'Foreign language' as an optional subject was studied in special schools for hard-of-hearing children only, and in schools for the deaf, this subject was not studied at all. According to the results of a survey of school administrations regarding non-learning of a foreign language by deaf children, it is possible to determine the following reasons for this situation: lack of foreign language teachers who know special methods for teaching deaf students; shortage of academic hours for studying additional subjects, since optional hours are usually used to correctional-and-developmental work for the development of speaking of the Ukrainian spoken language; there is no request from parents for their deaf children to learn the